

Representantforslag om tiltakspakke for enslige mindreårige asylsøkere

Dokument 8:39 S (2023-2024)

NOAS støtter samtlige forslag fullt ut og mener de er nødvendige for å sikre at asylsøkende barns rettsikkerhet ivaretas.

Vi mener det er viktig å se forsvinningene av enslige mindreårige asylsøkere (EMA) i sammenheng med omsorgstilbudet de får. Når barn først forsvinner, vil det ofte være for sent å iverksette tiltak. Det er derfor viktig å se på hvordan barna har det i forkant og hvor godt ivaretatt de er. Forsvinningene bør forebygges ved at barn får omsorg og oppfølging som gjør at de er beskyttet mot utnyttelse og forsvinninger. Når barn som har søkt asyl i Norge likevel forsvinner, må forsvinningen etterforskes av politiet på lik linje med forsvinning av norske barn.

Omsorgstilbud

Det å overføre ansvaret for EMA over 15 år til barnevernet vil ikke bare gi disse barna et bedre omsorgstilbud, men også økt oppfølging og redusert risiko for forsvinning.

Behovet for å overføre omsorgen for alle EMA til barnevernet er adressert en rekke ganger tidligere. Blant annet gjennom representantforslag i mars 2023.¹ Da svarte justisministeren, i sitt brev av 3. mars 2023, at forskjellsbehandlingen mellom EMA under og over 15 år ikke utgjør diskriminering fordi «(y)ngre barn trenger normalt mer oppfølging enn eldre barn, og slik er det også for enslige mindreårige som har søkt beskyttelse.» Uavhengig av om denne påstanden legges til grunn, begrunner den ikke forskjellsbehandlingen opp mot norske barn over 15 år. Det er ikke grunnlag for å hevde at barn på flukt som kommer alene til Norge har et mindre behov for stabilitet, trygghet og omsorg enn norske 15-18 åringer som ivaretas av barnevernet. Barnevernloven gjelder alle barn under 18 år, også asylsøkere. I tillegg hjemler barnevernloven ettervern, hjelpetiltak fra barnevernet, «overfor ungdom inntil de har fylt 25 år.»²

Denne forskjellsbehandlingen av asylsøkende barn over 15 år utgjør et brudd med Barnekonvensjonen art 2 – vernet mot diskriminering. I tillegg til bekymringen fra FN's barnekomité som er nevnt i forslaget, er dette adressert av en rekke faginstanser – herunder Nasjonal institusjon for menneskerettigheter.³

I nevnte brev fra justisministeren i forbindelse med forrige representantforslag skriver hun:

«Omsorgen som tilbys enslige mindreårige over 15 år er tilpasset for å møte behovene til denne gruppen. Utlendingsmyndighetene har over mange år utviklet et mottaksapparat med detaljerte krav til asylmottakene knyttet til bemanning, kompetanse og omsorgsarbeid, tilpasset behovene til de enslige mindreårige som bor i asylmottak.»

Likevel viser erfaringene fra disse mottakene at omsorgen som gis ikke er tilstrekkelig. Tilsynene som har vært gjort på mottakene frem til nå avdekker store mangler ved barnas omsorgssituasjon. Statsforvalteren konkluderer med at hverken Toten eller Kongsvinger

¹ Dokument 8:124 S (2022-2023)

² Se barnevernloven § 1-2

³ Senest i deres høringsinnspill til dokument 8:124 S (2022-2023)

mottak kan tilby barna forsvarlig omsorg.⁴ Det er bra at det er innført en tilsynsordning med mottakene enslige mindreårige bor på. Når denne ordningen avdekker store mangler, må dette tas på høyeste alvor og føre til konkrete tiltak.

At barna som bor på mottak ikke får forsvarlig omsorg vises også av en gjennomgang av forsvinnings sakene gjort av Politihøgskolen, hvor en forsker har gjennomgått 49 tilfeldige saker med savnede enslige mindreårige. I en artikkel om funnene nevnes blant annet to saker hvor «ukjente voksenpersoner (har) ankommet mottaket og tatt med seg henholdsvis en jente og en gutt, uten at det har blitt sjekket ID eller relasjon med barnet.»⁵ Det at ukjente voksne fritt kan komme og hente barn ut av mottak uten at ansatte undersøker hvem disse er, om de har rett til å ta barna med, og om barna virkelig ønsker å bli med disse personene og forstår konsekvensene av det, vitner om en manglende kontroll og uforsvarlig oppfølging av barna.

Gjennomgangen av hvordan politiet har fulgt opp sakene viser også en «stor variasjon i tidsforløpet fra barnet forsvinner, til vedkommende blir meldt savnet til politiet.»⁶ Det at det kan ta lang tid før det oppdages at et barn er forsvunnet viser igjen et lavt kontrollnivå og dårlig oppfølging på mottaket barna bor på.

Erfaringene med at enslige barn bor på mottak viser tydelig at dagens ordning ikke fungerer. Omsorgen for EMA over 15 år må overføres til barnevernet for å hindre brudd på barnekonvensjonen, og sikre reell forsvarlig omsorg og oppfølging som barna har krav på, men ikke får på mottak per i dag.

Omsorgstilbudet på mottak for de mellom 15 -18 år

All den tid barnevernet ikke har omsorgen for alle EMA, må regjeringen sørge for at UDI sikrer at mottakene der barna bor har tilstrekkelig bemanning og gode retningslinjer som aktivt følges opp. Dette må inkludere at mottakene har nok bemanning med barnefaglig kompetanse til daglig å følge opp alle barna som bor der og deres individuelle behov. Mottakene må også ha retningslinjer for å forebygge forsvinninger. Målet må være at det er så god omsorg og oppfølging på mottakene at barna er godt ivaretatt og ikke forsvinner.

NOAS, 03.01.2023

Kontakt i NOAS:

Sanja Adjulovic, fungerende generalsekretær (sanja.adjulovic@noas.org / 958 73 543)

⁴ Se tilsynsrapporter fra Toten- og Kongsvinger mottak på helsetilsynets sider ([Tilsynsrapporter – søkeside | Helsetilsynet](#))

⁵ [Politiets etterforskning av savnede asylbarn holder lav kvalitet \(politiforum.no\)](#)

⁶ [Politidirektoratet vedgår rutinesvikt i forsvinnings sakene med asylbarn – NRK Vestland](#)